

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

INSTITVTIONVM IVRIS CANONICI LIBRI QVATVOR.

Cucchi, Marco Antonio

Coloniae, 1564

VD16 ZV 4150

Sacramento Matrimonij. viij.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62908](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62908)

sacerdotes, vt spiritales hostias, id est semetipsos Deo offerre, & nomen eius laudare, & vtiliter inuocare in omni loco possint: non omnes tamen sunt ecclesie ministri, sed iam inde ab ecclesie initio selecti sunt quidam, qui muneribus ecclesiasticis fungerentur: & hi in nouem classes distincti sunt, quas supra libro primo recensuimus. quauis Theologi infimam & supremam classem inter has non recenseant. Hoc autem sacramentum verbis Christi nititur pluribus locis repetitis, & duplicem potestatem confert, ordinis videlicet, & iurisdictionis. sub quarum altera cadit verbi diuini ministerium, administratio sacramentorum, & ecclesiarum ordinatio ad ædificationem. sub altera potestas excommunicandi, & poenitentes absoluendi.

De Sacramento Matrimonij.

Tit. VIII.

Matrimonium est Sacramentum, quo vir vnus vnaq; mulier perpetuo, & indissociabili vinculo coniungantur. duæ etenim Christiani matrimonij leges præcipuæ sunt, altera, vt sit inter duos tantum: id est, vnus viri, &

LIBER TERTIVS. 185

& vnus mulieris coniunctio: & neutri eorum liceat corporis sui tertio potestatem facere. altera, vt hæc coniunctio sola alterutrius morte dissoluatur. & si enim lege antiqua repudium non prohiberetur, id tamen illis populis durissimi cordis Moses permiserat, grauius ducens vxorẽ occidi, (quod in illis metuebatur) quã odij causa dimitti: quod hodiẽ cessante iam illa tanta duritie minimẽ necessarium existimatur: at quod dicitur, vxorẽ ob fornicationem dimitti posse: non sic est exaudiendum, quod propterea matrimonij vinculum scindatur, sed duntaxat thori & mensæ consuetudo separatur: quare adulterij reus erit, tanquã alienam contrectans, quisquis sic dimissã duxerit.

Causæ autem contrahendo matrimonio, vel iam contracto aduersantes hæc ferè solent hoc iure enumerari. In primis votum solenne contrahendum impedit, & contractum diuellit. simplex autem votum contrahendo qui- a *c. i. & fi.*
dem obesse potest, non contractum di- qui *cler. vel*
rimere. a Item duo quorũ alter sit Chri- von.
stianus, alter infidelis se inuicem ma- b *c. caue.*
trimonio copulare non possunt. b Er- cum *sequẽ.*
ror quoque quo coniugum alter duci- xxxviii. q. i.
tur,

tur, dum vel in persona coniugis labitur, credens gratia exempli esse Corneliā, quæ Sempronia erat, vel quo in coniugis conditione decipitur, existimans ingenuam esse, quæ serua erat, solent nuptiarum validitati officere.^c

*c. c. propositus
suis. ubi
Ab. de con-
iug. ser.*

Item cognati & affines nuptias inter se contrahere prohibentur. & cognatorum quidem per lineam rectam inter se coniunctorum prohibitio perpetua est, nullo certo fine conclusa: eorum verò, qui ex transuerso gradu cognationis iunguntur, prohibitio ultra quartum cognationis gradum non protenditur, & cum dispari in gradu sunt, remotior spectatur gradus.^d Cùm autem

*d. c. fin. de
consang. &
affin.*

tres species cognationis sint, scilicet carnalis, & legalis, & spiritualis, quæ scilicet contrahitur per baptismum, & confirmationem, quælibet harum matrimonium impedit, & infirmat, licet diuersis modis, vt infra docebimus. Cognatio autem legalis dicitur, vt si qua per adoptionem mihi soror esse ceperit: nam quamdiu durat adoptio, inter me & ipsam, nuptiæ consistere non possunt.^e Affinitatis autem ratio in primo duntaxat genere habetur, non in secundo, nec in tertio: quòd in Con-

*e. c. unico.
de cogn.
leg.*

cilio

LIBER TERTIVS. 187

cilio generali Innocentiano statutum fuit, cum antea & secundum & tertium affinitatis genus nuptias impediret, & irritaret. ea autem prohibitio ultra quartum gradum non prouehitur, cum ante illud Concilium ad septimum usque gradum extenderetur. *f*

*f c. non des
bet. ubi glo.
& doct.*

Item ex his quae paulo supra à nobis tradita sunt, constat, eum qui iam vno matrimonij iugo praemittitur, alterum subire non posse. quo fit, ut si quis cum duabus mulieribus verbis praesentem actum significantibus matrimonij contractum inierit, eorum prior sola futura sit vxor, & posterior dimittenda, quamuis cum ea se iam immiscuisset. *g g c. i. &*

Eadem ratione, & qui vxorem ducit eam, quam alter sibi desponsam verbis praesentibus habuerit, eam dimittere cogendus est, poenitentiamque subire. *h h c. ii. de sponsa. duo.*

Publicae quoque honestatis iustitia nuptijs obesse solet: puta, si consanguineus meus cum aliqua muliere sponsalia tantum contraxerit, quamuis nondum praesentibus verbis confirmatum sit matrimonium, mihi tamen sponsi ipsius consanguineo collocari matrimonio propter honestatis quandam publicae rationem prohibetur: quod non minus locum

h h c. ii. de sponsa. duo.

locum habet, quamuis illa sponsalia consanguinitatis vel affinitatis, aut frigiditatis, aut religionis, aliaue ratione essent nulla, dummodò eis consensus non deesset. si quis verò sponsalia sub conditione contraxerit, si ante conditionis euentum cum alia prioris consanguinea per verba præsentia contraxerit, cum secunda remanere tenebitur. nam ex sponsalibus sub conditione initis, ante conditionis euentum, tanquàm incertis, & puro consensu carentibus, nulla publicæ honestatis

i c. iuuenis. iustitia oritur.^l

*c. ad audiē-
tiam. de spō
sal. c. vni.
eo. tit. in vi.
k c. i. de cō
uers. in fi.
l ca. super
hoc. de eo
qui duxit
in matri.
quā poluit.
m c. i. c. vii.
vbi Abb. de
eo qui dux.
in matri.* Item non potest quis eam vxorem habere, cuius ope eiusdem maritū interfecerit. k nefariæ enim habentur nuptiæ, quibus cōciliandis mariti prioris sanguis & vita præmij quodammodo nuptiarum loco petita fuerint. Quo exemplo nec quis eam ducere potest vxorem, quæ in prioris vxoris ipsius necem aliquid fuerit machinata, siue ei fidem dedisset, se eam priore defuncta ducturum, siue non. quæ prohibitio perpetuò est seruanda.^l Item non valet matrimonium cum ea, quam per adulterium polluit, scienter contractum. m Cùm ea quoq; matrimonium

non

gij celebrati die. quo triennio lapsō, si alterius impotentiā adhuc subesse fuerit probatum, licebit alteri à tali coniuge discedere, aliumq; sibi matrimonio iungere. sin ambo simul habitare consenserint potiùs quàm diuertere, fratris & sororis loco potiùs sibi inuicem, quàm coniugum erunt: s

s c. laudabile. de frigid.

t c. capellanus. de fer.

u toto tit. de matrim.

contr. con. inter eccle.

x c. ad id quod. & c.

consultatio nitue. vbi glo. ii. &

Ab. de spon. sal. c. insus.

per. qui mat. tri. accus.

non po. y c. gem.

ma. de spon. sal.

Atq; vt cæteris negotijs, curisq; vacui maiorem diligentiorēq; operam certis temporibus orationibus, pijsq; alijs operibus nauare possimus, statutū est etiam, vt illis temporibus, quæ diuino cultui potissimūm dedicata sunt, nuptias contrahi quodammodò nephas habeatur: nempe à septuagesima vsque ad octauam Paschatis: & à tribus diebus rogationum, vsq; ad octauam: & per totum Aduentum. t

Item matrimonium cōtrahere prohibentur hi, quibus ecclesia, ne contraherēt, iustis orationibus interdixerit. u Et cūm matrimonia libera esse oporteat satis constat, vi cōtractum matrimoniū nullius roboris haberi, nisi copula liberè subsequuta. x hinc fit, vt pœnæ promissio in matrimonijs nullam obligationem pariat. y Furiosus quoq; matrimonium contrahere non potest, quia

LIBER TERTIVS. 191

quia legitimum consensum præstare nequit, nisi dilucida interualla tunc haberet. ^z Item conditionibus contra *z c. dilectus. de spons.* matrimonij substantiam appositis, tale matrimonium non consistit: putà, vt *sal.*

proles vitetur: vel donec nuptiæ digniores inueniantur: vel vt coniunx quæstum turpiter faciat. aliæ verò conditiones turpes, aut impossibiles matrimonium non vitiant, sed reijciuntur tanquàm non adiectæ. *aa*

aa c. si. de condi. apposi.

Si quis contra supradicta præcepta matrimoniū inierint, (vbi perpetuum subest impedimentum) nihil agunt. & vbi consanguinitas, vel affinitas subesset, vel cum monialibus, aut religiosis, aut cum sacratibus clericis initum esset, excommunicationis sententiæ ipso iure illigati essent, qui tale matrimonium contraxissent: eosque ecclesiarum Prælati sic excommunicatos publicè pronuntiare debent, aut

bb cle. vii. de consang. & affin.

suis subditis, vt notum id publicè faciant, iubere, donec errore cognito se separarint, & absolutionem impetrarint. *bb* & proles ex talibus matrimonijs suscepta prorsus illegitima habetur. que pœna etiam in clandestinis matrimonijs seruatur. *cc* aliæque pœnæ *spon.*

statu-

statutæ sunt, quas aliunde cognoscere quis potest. Sed & sacerdos parochus, qui huiusmodi cōiugationibus obuiam ire neglexerit, & quilibet regularis, qui eis interfuerit, per triēnium ab officio suspenduntur, grauius etiam puniēdi, si culpæ qualitas postularit. *dd*

*dd c. f. §.
fin de clan-
dest. despō.*

*ee c. Eus-
themiū. §.
i. ii. q. iii.*

*ff tot titu.
de secun.
nupt.*

*gg cle. dis-
spēdiosam.
de iudic.*

Altero autem coniugum morte sublatō, ubi certum nuntium de hoc fuerit allatū, superstiti licebit ad alias nuptias transire. Nec mulierem infamiae metus deterreat tempore luctus à Cæsareis legibus nubenti præfixus. *ee* In secundis nuptijs & si coniugum alter dūtaxat bigamus sit, neutri tamen eorum à presbytero benedicendum est. Presbyter hæc præcepta nō obseruans ab officio, & beneficio suspenditur. *ff*

In causis super matrimonijs vertentibus, vel eas quoquo modo tangentibus, proceditur simpliciter, & de plano, sine strepitu, & figura iudicij. *gg*

De Sponsalibus.

Tit. XI.

Admonet nos tractatus de matrimonio modò à nobis habitus, vt hoc loco aliquid etiam de sponsalibus dicamus: quæ licet matrimonium in

con-